

Η Θεία Οικονομία και η ανθρώπινη πτώση

/ [Πεμπτουσία](#)

image not found or type unknown

Συνεχίζουμε τη δημοσίευση της μελέτης της κας Νίκης Νικολάου για τη σχέση της θεολογικής ανθρωπολογίας με τη Βιοηθική (προηγούμενη δημοσίευση: www.pemptousia.gr/?p=85502), με την εξέταση της έκπτωσης από τον Παράδεισο και της Θείας Οικονομίας.

2. Το δράμα της πτώσης και το σχέδιο της Θείας Οικονομίας

2.1. Η πτώση των πρωτόπλαστων

Η διακοπή της κοινωνίας μεταξύ Θεού και ανθρώπου, επήλθε με το προπατορικό αμάρτημα: την πτώση των πρωτοπλάστων στην παρακοή και στην αμαρτία. Πρόκειται για την έκπτωση του ανθρώπου από το όντων είναι. Κατά τον Μάξιμο τον Ομολογητή «η πτώση αποτελεί ένα συνεχές επαναλαμβανόμενο γεγονός, που διαδραματίζεται αδιάκοπα μέσα στην ανθρώπινη ιστορία»[154]. Πίσω από το προπατορικό αμάρτημα, υποκρύπτεται το πρόβλημα της θέωσης, δηλαδή εάν οι άνθρωποι θα παραβούν την εντολή του Θεού και θα επιδιώξουν μια αυτοθέωση ή θα αποδεχθούν την πιστότητα στον Θεό και η θέωση θα έρθει ως χάρις και δωρεά, λόγω της πιστότητάς τους αυτής[155].

Ουσιαστικά, η προγονική πτώση αποτελεί μια αλόγιστη χρήση των δυνατοτήτων που έδωσε ο Θεός στον άνθρωπο[156]. Ο Αδάμ, έκανε παράχρηση

της ελευθερίας του και επέλεξε να κόψει τους δεσμούς του με το Δημιουργό του, πιστεύοντας ότι μπορούσε να φτάσει στη θέωση χωρίς Αυτόν. Η εικόνα του Θεού, ο άνθρωπος, ξεμακραίνει από το πρωτότυπό της, δηλαδή τον Θεό, αλλά και από τον εαυτό της, εξαιτίας της παρακοής και της αποστασίας των πρωτόπλαστων. Έχουμε αμάυρωση του κατ' εικόνα, κατά τον Γρηγόριο τον Παλαμά σημαίνει απώλεια του φωτός της χάριτος του Θεού και βυθισμό στο πνευματικό σκοτάδι[157].

Οι συνέπειες, ήσαν θλιβερές και καταστροφικές για την ανθρωπότητα. Ο συμπαντικός κόσμος αποκόπηκε από τον Θεό[158] και ο άνθρωπος με την πτώση του συμπαρέσυρε και την υπόλοιπη κτίση στην φθορά[159]. Έγινε η εισδοχή της φθοράς και του θανάτου στον παρόντα κόσμο. *«Καταλαβαίνουμε ότι συνέπεια της πτώσης δεν είναι η φθαρτότητα καθαυτή αλλά η αδυναμία υπέρβασης της φθαρτότητας και η παραμονή στο θάνατο»*[160]. Οι Πατέρες χρησιμοποίησαν τον όρο *δερμάτινοι χιτώνες* για να περιγράψουν την φθαρτότητα και την μετά την πτώση κατάσταση του ανθρώπου. Η φθορά και η αμαρτία, προέκυψαν στην ανθρώπινη φύση, εξαιτίας της παράβασης των πρωτοπλάστων, οπότε η πτώση θεωρείται καθολικό και πανανθρώπινο γεγονός[161]. Οι συνέπειες της πτώσης διαχέονται στον κάθε άνθρωπο ως ψυχοσωματική οντότητα.

2.2. Το σχέδιο της Θείας Οικονομίας

Μετά τα γεγονότα της πτώσης και την απομάκρυνση του ανθρώπου από τον Θεό, ο αγαθός Θεός δεν εγκατέλειψε τον άνθρωπο, αλλά του έδωσε την ευκαιρία να αγωνιστεί για τη σωτηρία του από τη φθορά και το θάνατο. Του πρόσφερε μια ελπιδοφόρα υπόσχεση για λύτρωση και σωτηρία. Η ιστορία του Θεού συνάντησε την ιστορία του ανθρώπου, το οποίο η θεολογική γλώσσα το ονόμασε *σχέδιο της Θείας Οικονομίας*. Πρόκειται για μια προσπάθεια να γεφυρωθεί η χαώδης απόσταση μεταξύ Θεού και ανθρώπου.

Τρεις φάσεις καθορίζουν το σχέδιο της Θείας Οικονομίας[162]. Κατά την πρώτη φάση, ο Θεός κάλεσε τον Αβραάμ να μεταφέρει στο λαό τις υποσχέσεις του για σωτηρία και μετέπειτα ορίζοντας τον Μωυσή ως αρχηγό των Ιουδαίων, τους οδηγεί στη γη της επαγγελίας όπου προαναγγέλλεται η αναμενόμενη σωτηρία δια του Χριστού. Με τον Χριστό εισερχόμαστε στη δεύτερη φάση του σχεδίου. Με τη ζωή Του, τη διδασκαλία Του, τα θαύματα, το Πάθος και την Ανάστασή Του, ήρθε για να σώσει τον αποστάτη άνθρωπο. Η τρίτη φάση του σχεδίου της θείας οικονομίας, είναι η Εκκλησία. Ιδρύθηκε από τον Κύριο και σκοπός της είναι να συνεχίσει το έργο του. Η Εκκλησία ταυτίζεται με το Μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας, στο οποίο είναι παρών υπό τα είδη του άρτου και του οίνου ο Λυτρωτής και Σωτήρας Χριστός. *«Τα μέλη της Εκκλησίας, προγεύονται τη δόξα της Βασιλείας του Θεού και προετοιμάζουν το δρόμο για την ολοκληρωτική επικράτησή της*

»[163].

Το σχέδιο της Θείας Οικονομίας, αρχίζει με την είσοδο του ανθρώπου στο Εκκλησιαστικό σώμα, η οποία επιτυγχάνεται με το Μυστήριο του Βαπτίσματος. « *Η ένταξη στην Εκκλησία, προσκαλεί τον άνθρωπο σε νέα κατάσταση ζωής*»[164] και αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση στην πορεία του ανθρώπου προς τη θέωση. Ο νεοφώτιστος, ενδύεται τον Χριστό και γίνεται μέλος της Εκκλησίας, του σώματός Του. Επιπλέον, με το βάπτισμα, ο πιστός μιμείται τον Χριστό συμμετέχοντας στο θάνατο και στην Ανάστασή Του[165]. Μέσω του βαπτίσματος δίνεται η άφεση κάθε αμαρτίας, ενώ μόνο με αυτό το Μυστήριο μπορεί να επιτευχθεί η επανασύνδεση του ανθρώπου με τον Θεό, δηλαδή η κοινωνία και η μετοχή στις άκτιστες τριαδικές θείες ενέργειες. Ο Γρηγόριος ο Παλαμάς, θα μας πει ότι «*ο Θεός αναγεννά τον άνθρωπο δια του βαπτίσματος και τον σφραγίζει δια της χάριτος του Αγίου Πνεύματος*»[166]. Πρέπει να τονιστεί ότι μόνο το Μυστήριο του Βαπτίσματος συντελεί στην ανακαίνιση του ανθρώπου. Ωστόσο, «*χωρίς τη δική μας κατεδάφιση, δηλαδή το θάνατό μας, δεν είναι δυνατή η ανακατασκευή μας*»[167].

Περαιτέρω, η ανακατασκευή του ανθρώπου, επιτεύχθηκε με τη θυσία του Υιού του Θεού, «*ὅτε δὲ ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου*»[168]. Μέσα στο πλαίσιο της Θείας Οικονομίας, ο Θεός έστειλε τον μονάκριβό Υιό Του στη γη, ο οποίος θυσιάστηκε για τη σωτηρία του ανθρώπου. Ποιος είναι ο Υιός του Θεού; Την απάντηση σε αυτό το ερώτημα έδωσε ο Πέτρος, ο μαθητής του Ιησού Χριστού, όταν ο Ιησούς Χριστός ρώτησε τους μαθητές του ποιος νόμιζαν οι ίδιοι ότι είναι ο Ίδιος. Ο Πέτρος, απάντησε πως είναι ο Υιός του αληθινού Θεού[169]. Με τη σύντομη απάντηση του Πέτρου, έχουμε «*μια περιεκτική και λιτή ομολογία στο πρόσωπο του Χριστού• μια ευσύνοπτη διατύπωση του Χριστολογικού δόγματος*»[170]. Σε αυτή την ομολογία, εναπόκειται ολόκληρη η Χριστολογική οντολογία, ενώ βλέπουμε ταυτόχρονα τη γέννηση του Χριστιανισμού και της Εκκλησίας, αφού το Χριστολογικό δόγμα θεμελιώνει τη ζωή της Εκκλησιαστικής κοινότητας[171].

[Συνεχίζεται]

[154] Σωκράτης Ι. Ανδρέου, *Φύση και γνώμη κατά τον Άγιο Μάξιμο τον Ομολογητή*, ό.π., σ. 97

[155] Γεώργιος Π. Πατρώνος, *Θεολογία και Ορθόδοξο βίωμα*, (Αθήνα: Δόμος, 1994), σ. 93

[156] Σωκράτης Ι. Ανδρέου, *Φύση και γνώμη κατά τον Άγιο Μάξιμο τον Ομολογητή*

, ό.π., σ. 85

[157] Ο Άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς στην Ιστορία και το παρόν, (Ιερά Μέγιστη Μονή Βατοπεδίου, Άγιο Όρος 2000), σ.71

[158] Νίκος Ι. Νικολαΐδης, *Ανάλεκτα ή Περί του όντως Όντος και των όντων*, ό.π., σ. 90

[159] *Η ηθική στο Χριστιανισμό, όπως προκύπτει από τη σάρκωση του Θεού Λόγου*, (<http://www.pemptousia.gr/2011/12/%CE%B7-%CE%B7%CE%B8%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CF%83%CF%84%CE%BF-%CF%87%CF%81%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%B1%CE%BD%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C-%CF%8C%CF%80%CF%89%CF%82-%CF%80%CF%81%CE%BF%CE%BA%CF%8D%CF%80%CF%84/>), ημερομηνία ανάκτησης 30/03/2013

[160] Κωνσταντίνος Αγόρας, *Περί κόσμου, ανθρώπου και ιστορίας*, στο Κ. Αγόρας κ.α., *Πίστη και Βίωμα της Ορθοδοξίας, Τόμος Α Δόγμα, Πνευματικότητα και Ήθος της Ορθοδοξίας*, (Πάτρα: ΕΑΠ, 2002), σ. 135

[161] Ολυμπία Παπαδοπούλου-Τσανανά, *Η ανθρωπολογία του Μεγάλου Βασιλείου*, ό.π., σ. 65

[162] <http://digitalschool.minedu.gov.gr/modules/document/file.php/DSGL-A106/%CE%94%CE%B9%CE%B4%CE%B1%CE%BA%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C%20%CE%A0%CE%B1%CE%BA%CE%AD%CF%84%CE%BF/%CE%92%CE%B9%CE%B2%CE%BB%CE%AF%CE%BF%20%CE%A0%CE%B1%CE%BA%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C%20%CE%A0%CE%B1%CE%BA%CE%AD%CF%84%CE%BF/> ημερομηνία ανάκτησης 20/04/2013

[163] Νίκος Α. Ματσούκας, *Εκκλησία και Βασιλεία του Θεού, Ιστορία και Εσχατολογία*, στο *Εκκλησία και Εσχατολογία*, (Ιερά Μητρόπολη Δημητριάδος: Καστανιώτη, 2003), σ. 71

[164] Γεώργιος Ι. Μαντζαρίδης, *Χριστιανική Ηθική Ι*, (Θεσσαλονίκη: Π.Σ. Πουρναράς, 2009), σ. 47

[165] Ολυμπία Παπαδοπούλου-Τσανάνα, *Η ανθρωπολογία του Μεγάλου Βασιλείου*, ό.π., σ. 103

[166] Γεώργιος Ι. Μαντζαρίδης, *Παλαμικά*, (Θεσσαλονίκη: Π.Σ. Πουρναράς, 1998³), σ. 205

[167] Νίκος Ι. Νικολαΐδης, *Ανάλεκτα ή Περί του όντως Όντος και των όντων*, ό.π., σ. 95

[168] *Γαλ.* 4,4

[169] *Ματθ.* 16,16

[170] Νίκος Α. Ματσούκας, *Δογματική και Συμβολική Θεολογία Τόμος Β*, (Θεσσαλονίκη: Π.Σ. Πουρναράς, 2004), σ. 218-219.

[171] Στο ίδιο, σ. 219